עין משפט
נר מצוה

ט א מיי' פ"ז מהל' כלי המקדש הלכה יח :

◆

שיטה מקובצת

א] שמעון בן הסגן : ב] ריבואי נ"א ריבות : ג] המערכה וכי כל העצים כו' חוץ : ד] טעמא לא רב : ה] ישראל · ס"א מאי בתיובתא איכא בינייהו דאתי קני מעלמא ור"ש לא גרים כן : ו] דוקרי שפיר תיבת שפוד נמחק: ז] מתוכה וכי עד תיבת אבל באלו לא גרים בקתמרס : ח] אין כדרחבא דאמר רחבא את ה' ה' נמחק : ט] ריבוא נערות היתה נעשית נערות : י] פרוכות שהיו מתעסקין בכל שנה אמה ונוטלין : יא] ודאי לא מהניא טעמא קמא דמשום תיבת קאמר נמחק : יב] פפא דלית ליה : יג] מביאין וכמו שפי' אני כן צריך : יד] קשרים דברייתא דלקמן תיבת דהא ל"ש : טו] עצים הנתתים להיות אש כו' וכי : טז] קשר אשר לא : יז] פלוגתא אבל באלו תיבת אלא נמחק : יח] רמון ותוחבו לתוך : יט] פירוש שיש תיבת מי נמחק : כ] אגוז ותאנה ואגוז אפילו גבי תיבת הכי ל"ש ונמחק : כא] כשרים התם אות ד' נמחק : כב] בו הפסח: כג] לשנים יסיר את אות ו' נמחק : כד] פירי כדרחבא תיבת כמו ל"ש: כה] אין בשלמא תיבות הכי פירושו נמחק : כו] וכי יכולין כל תיבת עולין נמחק : כז] פירי כדרחבא אות ה' נמחק: כח] לוקחין כולן לנטוע תיבת כדי ל"ש :

◆

פי' הרא"ש

דלית של גפן: מי שמתנדב עולה או גרגיר · של זהב : ג' מאות כהנים · היינו גוזמא : **ארכה** ארבעים אמה · כך היה גובה ההיכל עד התקרה : **ורחבה** עשרים אמה · כנגד רוחב ההיכל והיא הפרוכת המבדלת בין ההיכל ובין קדש הקדשים תחת אמה טרקסין שהיה בבית ראשון ושתים היו וביניהן אמה · וי"מ שהיתה תלויה בפתח של אולם דגבהו ארבעים ורחבו עשרים והראשון ניחא טפי דלפי' שני למה שנים ולפ"ק שתים היו ומשחרין מחמת עשן הקטורת והיו עושין חדשות בכל שנה : **ומשמונים** ושתים ריבות נעשית · שהיו עושים ואית דגרסי ושמונים ושתים ריבוא כלומר פ"ב ריבוא דינרי זהב היו מוציאין עליה : **ושלש** מאות כהנים היינו גוזמא: **מטבילין**: אם נטמאת תימה והא אינה מקבלת טומאה דחשיבה מחוברת כאחד מדפי סכים דאמרינן במסכת י"ט [דף יד:] מפני מה אמרו וילון טמא מפני שהבשם מתחמם כנגדו הא לאו הכי לא היה מקבל טומאה והאי טעמא לא שייך הכא וי"ל הא דמטבילין אותה היינו לאחר עשייתה כדאמרינן בפרק חומר בקודש [דף כג:] דכלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש · ומיהו קשה דבתוספתא קתני א' פרוכת שנטמאת בולד הטומאה *ואחד שנטמאת בולד הטומאה מטבילין אותה בפנים · א) ומ"מ דמטמאה טומאת מת פי' שהיה מתולה בין אהל עלים כדדרשינן [סוכה דף ז:] וסכות על הארון את הפרוכת דכייף ליה מיכף עילויה דארון והיה היתה מפתן ואהל פשתן מקבל טומאה וקל א"כ נטמאת בולד הטומאה לא משכחת לה ונראה דבספרים דגרסינן במסכת י"ט מפני מה אמרו וילון אסור פי' אסור לעבותה מכלאים מפני שהבשם מתחמם כנגדו אבל טומאה מקבל בלאו הכי (טומאה)[טמאה] [ועי' ביצה יד: תוס' ד"ה מפני מה וילון כ: תוס' ד"ה ג' מאות ותוי"ט שקלים פ"ח מ"ד]: גפן היינו מאי טעמא לא משום דקטרי · יש בהן קשרים ומוציאין שם מים ואין מתייבשין יפה וגם אינם חלקים כדאמרינן בפרק כיצד צולין [דף עד׳] כיון דאית בה קטרים מפקי מיא · לא קטרי מעלים עשן הרבה · ואית דגרסי משום דקטמי עושין אפר מרובה ואין לברכות אפר מפני שורת הנאה : **משום** ישוב א"י · כי הרבה עצים היה צריכין במקדש ואם כן מביאין מאלו היה מתמעט היין והשמן : **על** העצים אשר על האש · עצים היינו לסוף אש שממהרין לישרף לעשות גחלים כמו כהיתוך כסף [יחזקאל כב] : **ומאן** ניניהו דוקרי שסרי דלא קטרי · בקיעות יפה כמו קנים דוקרנים דלא קטרי שאין בהם קשרים · אי נמי שאין מעלים עשן ואית דגרסי דלא קטמי שאין עושין הרבה אפר : **רבי** אליעזר מוסיף · לפסול את אלו כמו זית וגפן מייש בגרמניא רבה ויש [ויטנא] דודאים [ר"י ברבי סימון אמר מיישן] : **אף** על גב דלא מקטרי מגואי · אין מרבה אפר מבפנים אלא בקליפה הסמוך לה מרבה אפר : **תאנה** חיוורתא · לבנה שהיא

א) נראה דצ"ל וי"מ מפרשים דמטמאה טומאת מת לפי שהיה מתולה וכו' ועי' תוס' ביצה דף יד ע"ב ד"ה מפני מה ע"ש .

נושא:
סוגי עצים שאינם
כשרים למערכה

או גרגיר או אשכול · של זהב מביא ותולה בה : שלש מאות כהנים לפנותה · גוזמא היא דלאו היתה טעונה כל כך שצריכה שלש מאות כהנים לפנותה תשבר וכל כך לא היו ממתינים : פרוכת עביה טפח ועל שבעים ושתים נימין · לי"ש נארגת : ועל כל נימא ונימא עשרים וארבע חוטין · שזורין מחוברין יחד וביומא (דף עא:) נפקא לן מקרא דכל חוט כפול ששה כל מקום שנאמר שש ללמדך שיהא החוט כפול ששה : ארכה ארבעים אמות · גובה הפרוכת ארבעים אמה ורחבה עשרים אמה להבדיל בין ההיכל לקדשי קדשים כדכתיב (שמות כו) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים וכדמוכח בתוספתא דבאותו פרוכת שפרושה שמה מיירי וחלל ההיכל כלומר וגובהו היה ארבעים אמה כדמוכח במסכת מדות (דף לז׳) שגובה ההיכל ארבעים ורחבו עשרים : ומשמונים ושתים ריבוא ט] היתה נעשית · נערות שלא באו עדיין לכלל נדות מתעסקות בה שרוצים לעסוק בה בטהרה וכדאמרינן בעלמא ק׳ *נשים האורגות בפרוכת טעונות שכרן מתרומת הלשכה : ושתים עושים בכל שנה ושנה · שצריך ב' פרוכות כנגד אמה טרקסין שבבית שני לא יכלו לעשות אמה טרקסין כדמוכח בבבא בתרא בתחלתו (דף ג׳) לכך עשו שתי פרוכות ותופסין השתי פרוכות י] אמה שהיו מתעסקין בכל שנה וטולין אלו מן הפתח ומניחין אחרים כנגד הפתח : ושלש מאות כהנים מטבילין אותה · נראה לר' לאחר עשייתה לפי שאי אפשר לאורגן בטהרה שלא תהא נדה אחת מן הנשים האורגות בה ושמא פירסה נדה ולא אדעתה הילכך מטבילין אותה קודם שיפרשוהו עד הפתח והשתא לפי מה שפירשתי (ב) (אפרש) כל סדר הפרוכת מתחלתו ועד סופו לשון אחר ארכה ארבעים אמה ורחבה עשרים אמה ושתים עושים בכל שנה ושנה ב' פרוכות גובהן ורחבן כשיעור זה להבדיל בין קדשי הקדשים להיכל שהיה גובה ההיכל אלו כמפרש במסכת מדות ושתי פרוכות היו שם כנגד אמה טרקסין שבבית שני לא יכלו לעשות אמה טרקסין להבדיל שם לפי שהיה גבוה יותר ממאה אמה וחומה רחבה אמה אינה יכולה לסבול חומה גבוהה כל כך ולהרחיב החומה אי אפשר דהכל בכתב לכן עשו שתי פרוכות להחזיק האמה ואין נראה לי לומר שאותן שתי פרוכות היה כל אחד עביו טפח לפי שצריך הכהן להלך בין אותן שתי פרוכות ואם היה עביין טפחיים א"כ לא היה ביניהן אלא שלשה טפחים וברחב שלש טפחים לא היה יכול להלוך הילכך נראה לי כמו* שפירשתי : הני מאי טעמא · מפני מה אין מביאין של זית ושל גפן : אמר רב פפא משום דקטירי · כלומר יש בהן קשרים ובשביל הקשרים אין שורפים יפה ומעלין עשן דרך קשר להיותו כל שעה לא ואינו שורף יפה ומעלה עשן ואין זה כבודו של מקום להעלות עצים שאין שורפים יפה למזבח וראיה לדבר דאמרי' בפסחים בפרק כיצד צולין בתחלתו (דף עד׳) כיון דאית ביה קיטרי מפקי מיא ואמרינן בעלמא (תענית כה: ב"ק פא׳ ב"ב פ:) בקנים ובגפנים מן הפקק ולמעלה קטרי : רב אחא בר יעקב אמר משום ישוב ארץ ישראל · ודאי יא] טעמא (קאמר) דמשום קטרים הם פסולים אלא אפי' בלא טעם קטרים בשביל דבר אחר היו מניחין ואיזהו, משום ישוב ארץ ישראל שאם ישרפו הזיתים והגפנים לא ימצאו יין לשתות ושמן לסוך ותחרב ארץ ישראל ונפקא מיניה לדידי דאית לי דמשום תקנת ישוב מניחין כמו כן כמו שמניחין בשביל הקטרים דהא דקתני מתניתין דהיו מביאין מורביות של תאנה בתאנה דלא עבדא פירי וכדמפרש רחבה וכו' אבל בשאר תאנות שהיו עושין פירות לא היו מביאין משום ישוב א"י אבל רב פפא יב] לית ליה ישוב ארץ ישראל בכל תאנות שבעולם לא שנא עבדא פירי לא שנא לא עבדא מביאין וכמו יג] שפירשתי אני צריך לומר דכולי עלמא אית להו טעם קטרים יד] (דהא) דברייתא דלקמן שמביא הש"ס מוכחא דליכא לפרושי אלא בשביל קטרים ולקמן אפרשנה : הכי גרסינן לה בתורת כהנים על העצים אשר על האש · עצים טו] *(אתוכים) להיות אש וכי כל העצים

*) נ"ל נתוכים

תורה אור

או גרגיר או אשכול מביא ותולה בה אמר ר' אלעזר ברבי צדוק מעשה היה ונמנו עליה שלש מאות כהנים לפנותה: פרוכת (א) דתנן רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי שמעון א] הסגן *פרוכת עביה טפח על שבעים ושנים נימין נארגת, ועל כל נימה ונימה עשרים וארבעה חוטין, ארכה ארבעים אמה ורחבה עשרים אמה, ומשמונים ושתים ב] ריבוא (א) נעשית, ושתים עושין בכל שנה ושנה, ושלש מאות כהנים מטבילין אותה: החלו מעלין בגזירין לסדר את המערכה ג] [וכו'] חוץ משל זית ומשל גפן [וכו']: הני מ"ט? ד] רב פפא אמר משום דקטרי רב אחא בר יעקב אמר משום ישוב דארץ ישראל ה] מיתיבי על העצים אשר על האש" עצים הנתוכים להיות אש ומאי נינהו דוקרי ו] (שפוד) דלא קטרי ואולי מקטר מתוכן ז] וכי כל העצים כשרים למערכה? הן, כל העצים כשרים חוץ מן זית וגפן, אבל באלו היו רגילין: במרביות של תאנה ושל אגוז ושל עץ שמן, רבי אליעזר מוסיף אף של מייש ושל אלון ושל דקל ושל חרוב ושל שקמה. בשלמא למאן דאמר משום דקטרי בהא קמיפלגי דמר סבר אף על גב דלא קטרי מגואי כיון דקטרי מבראי לא מייתינן ומר סבר כיון דלא קטרי מגואי אע"ג דמבראי קטרי מייתינן אלא למאן דאמר משום ישוב דארץ ישראל, דקל מי לית ביה משום ישוב דארץ ישראל? אמר לך וליטעמיך תאנה לית בה משום ישוב דארץ ישראל אלא מאי אית לך למימר בתאנה דלא עבידא פירא, דקל נמי בדלא עביד פירא, ומי איכא תאנה דלא עבדא פירא? אין ח] כדרחבה דאמר רחבה מייתי תאיני חיורתא

א) שקלים יב: [חולין נ:] [ונקרבן אהרן ד"ה גורס משום דקטמי ועי"ש]

רש"י לא נשרפים יפה

ויקרא א

שאין הקשר הולך בפנים

אפי' בבחרותן יש בהן קשרים

לאיסורא

רב פפא (טעם שלא יביא זית וכו') ת"ק ור"א

(ת"ק)

ר' אחא

למה הת"ק מתירו

(קשיא) שאתה מקשה עלי מדקל ולא מתאנה

ולכן אין בעיא של יישוב ארץ ישראל

כשרים היו · הן כל העצים כשרים היו חוץ משל זית ושל גפן ר' אליעזר מוסיף אף של מייש ושל אלון ושל דקל ושל חרוב ושל שקמה אבל באלו רגילין במורביות של תאנה ושל אגוז ושל עץ שמן והכי פירושו על העצים אשר על האש ואיזה? עצים שניתוכין מהרה ונעשין אש : דוקרי · קני כמו מורביות דמתני' קנים הזוקרין שעדיין האילן בחור ולא גדלו בו ענפים כי אם שהיה ושלש ובשביל שהוא בחור הוא שורף מהר : דלא קטיר ואזלי ומיקטר · שאין בהן קשר ואיזה קשר טז] (שלא) הלך הקשר בפנים בתוך העצים דהנא קמא לא פסיל ליה אא"כ הלך הקשר בפנים ובקיאין היו בדבר : וכי כל העצים כשרים · היו כמו שפירשנו במתני' : חוץ משל גפן ושל זית · שאפילו בבחורתן יש בהן קשרים : ר' אליעזר מוסיף · לאיסורא אף של מייש ושל אלון כו' · ואזיל ומפרש פלוגתא · יז] אלא באלו היו רגילים מילתא דת"ק נמי הוא אלא ר' אליעזר אפסקיה : בשלמא למאן דאמר · דמפרש טעם האיסור בשביל קשרים ולא משום תקנת ישוב ארץ ישראל סבר דבהא פליגי ת"ק דאסר של זית ושל גפן ולא יותר קסבר של זית ושל גפן הקשר הולך עד פנים הילכך לא מייתי אבל של מייש ושל אלון ושל חרוב ושל שקמה ושל דקל הקשר אינו אלא בחוץ אבל בפנים אינו הולך מייתינן ור' אליעזר סבר כיון דקטירי מבראי לא מייתינן וראיה לדברי דכל אלו יש בהם קשרים מדפרכינן על אותה המשנה דכילד צולין את הפסח מביא שפוד של רמון יח] תוחבו לתוך פיו ופריך וניתי של אלון ושל דקל וחרוב ושקמה ומתרצינן משום דאית בהו קיטרי ומפקי מיא שמעינן התם דכל אלו אית בהו קיטרי ואע"ג דפרכינן התם וניתו תאנה ומתרצינן תאנה נמי אגב דמחלחלא מפיק מיא פירוש (ג) יט] מי שיש בו מוח בפנים כמו עץ של ערבה ושל אגוז כ] אפילו הכי גבי עלי מערכה הם כשרים כא] דהתם היינו טעמא גבי פסח אין דרך לשפוד לתוכו לשנים אלא מניחין אותו עגול כמו שהוא גדל ביער ולא הוא טוב לשפוד הילכך אם היינו צולין בו כב] פסח יבא הדבר לידי קלקול אבל גבי עלי מזבח דרך בני אדם לחתוך עצים העומדים לשריפה לשנים בשביל שישרף יותר הלכך כשיתחכם לשנים כג] (יוסר) [יקח] את המוח שמבפנים וכן יעשה בעלי אגוז : אלא למאן דאמר משום ישוב ארץ ישראל · שמפרש טעם האיסור כמו כן בשביל ישוב ארץ ישראל א"כ הוא לדבריו היאך *)שונה תנא קמא עלי דקל שהרי תנא קמא לא אסר אלא של זית ושל גפן ועכשיו ליכא לפרושי דרב אחא בר יעקב לית ליה איסור משום קשרים דאי לית ליה היה לו להש"ס להקשות אלא למ"ד משום ישוב ארץ ישראל במאי פליגי אלא ודאי אית ליה טעם קיטרי : וליטעמיך · דאותבת ליה מברייתא דתורת כהנים אמאי לא אותבת ממתני' דקתני דבתאנה היו רגילין וכי לית בהו משום ישוב ארץ ישראל בתמיה : אלא מאי טעם · לא אותבת לי דסברת דבתאנה דלא עבדא פירי מיירי אליבא דרב אחא בר יעקב כי מקשת לי נמי מדקל תריץ בדקל דלא עבדא פירי, דלית ביה תקנת ישוב, דלשריפה הוא עומד והמקשה היה סבור דאיכא הרבה תאנים דלא עבדא פירי כד] כמו דרחבה אבל בדקל ליכא והא דפריך מדקל ולא פריך מחרוב מי לית ביה משום ישוב ארץ ישראל דסבירא ליה דלא שייך איסור משום ישוב ארץ ישראל אלא בדקל ותאנה וזית וגפן המנויין בקרא דאגב דחשיבי מנהון הכתוב בשבח ארץ ישראל אבל בשאר פירות ליכא איסור משום ישוב ארץ ישראל : ומי איכא תאנה דלא עבדא פירי אין · כה] הכי פירושו בשלמא מדקל לא מצינו להקשות דבדקל לא היו רגילין אלא במתניתין אמרינן דבתאנה היו רגילין וכיון דבתאנה הוו רגילין וכי כו] (עולין) [יכולין] כל כך למצוא תאנים דלא עבדי פירי כמו שצריך למזבח : אין · ודאי יכולין הרבה למצוא שבשביל בניינן נמי הוו תאנתא דלא עבדי פירי כז] כדרחבה : דאמר רחבה מייתי תאיני חיורתא · תאנים לבנות אותן תאנים רעות הן נטעים של תאנים חיורתא לוקחין כח] כדי לנטוע כמפרש :

*) כ"ה שרי

ושייפי

רבינו גרשם

ומשמונים ושתים ריבוא (כיצד) היתה נעשית : ושלש מאות כהנים מטבילין אותה · כשנגמרת היינו טומאה : וכי כל העצים כשרים למערכה הוו כל העצים כשרים חוץ משל זית וגפן עץ שמן קטן בלעז חיני זית וגפן : מאי טעמא לא משום דקטמי · שעושין עשן יותר מדי : משום יישוב ארץ ישראל · שלא להחריב גפנים ועצי זיתים של ארץ ישראל: הניתוכין להיות אש בלא עשן שאלתר כשמשימין נעשין אש מאי ניניהו תני דיקרי שפיר ולא קטרי ואולין מיקטר : וכי כל העצים כשרין כו' · בשלמא למ"ד משום דקטמי בהא קא מיפלגי תנא דמתניתין ור' אלעזר דמוסיף דתנא דמתניתין דלא תנא הני של מייש ושל אלון קסבר אע"ג דלא קטמי מגואי מתוכן כיון דקטרי מאבראי מקליפתן לא מייתינן: ור' אלעזר סבר · כיון דלא קטמי מגואי כו' · אלא למ"ד משום ישוב ארץ ישראל · לטעמיה אמאי מוסיף ר' אלעזר הני אמר דקל מי לית ביה משום ישוב א"י : אמר לך ולטעמיך תאינה · דקתני אבל באלו רגילים במורביות של תאינה מי לית ביה כו' : מייתי תאנתא חוורתא

[illegible]

[illegible]

◆

פי' הראב"ד

רדוקים ביותר מהאי לפרבר ע"כ היה צריך האי בפרבר צוותא ומקום זה דוחה קאי לפרבר מוכיח בפרק איזהו מקומן שזה היה לול מאחורי הכפורת · תם זה נוכל לומר דבמקום שהיתה מסילה מתחלק לשם היתה לשכת בנויה לצורך* שימור ולשם היו ד' שומרים : ובפתרונו הר' שמואל החסיד ע"ה שומר מסילה זה קיפונית · דתנן במסכת מדות שמשמש כניסה וביאה ולפי זה הפי' נוכל לומר מהו קיפונית למה נקרא שמו כך וזה השער כמו נופריקון שמקיף כלפי מקום · היינו שהיתה מסלת מקפת כלפי לול שמאחורי הכפורת היה מקום עיקר הגם דהיינו שהשכינה שורה ע"ג הכפורת תם מקום ארון אינו מן חסידה מיהא מהאי קרא דלמזרח הלוים ששה וגו' אין אדם יכול להעמיד ולישבו כלל על סדר משנתינו · דתנן חמשה על חמשה שערי הר הבית וסודר שכתב הר"ש החסיד ז"ל בפתרונו אינו נראה שהרי מן המזרח מחשב ששה עד שער מזרח היה חבית ושני פנותיה ושער מזרח העזרה ושני פנותיה ולצפונה ד' היינו שער המזרי ושער הניצוץ ושער הקרבן ולשכות הקרבן וקשיא לאלתר לפי' זה ואמאי לא קחשיב בית המוקד כמו כן שהרי לשם היו שומרים העיקר הכהנים ובמקום כהן צריך לוי כדתנן במסכת מדות דישן לו בן לוי מבחוץ · ומשום כך נראה דע"כ אית לן למימר דמתניתין במסכת תמיד ומדות בבנין בית שני קא חשיב והאי קרא דלמזרח ששה וכו' בבנין בית ראשון קמיירי לפיכך היה להם סדר אחר לאותן כ"א מקומות ואין ללמוד משם כ"א זה שבכ"א מקומות היה צריך להיות שומרים · אבל לסדר שלהם לא כי הכל לפי הענין בבית ראשון בכה"ג היה צריך לשימור ובבית שני בענין אחר · תלתא כהנים ועשרים וחד דלוים לפי שמשמע עכשיו דכהנים גופייהו קא חשיב בכללי יש לתמוה דהכא קא חשיב שערים ובמתניתין קא חשיב חמשה על חמשה שערי הר הבית וד' על ד' פנותיה וה' על ה' שערי העזרה מתחלו ד' על ד' פנותיו מבחוץ א"כ בית אבטינס שהיה א' מכ' מקומות שהכהנים שומרים שם לא היה משער העזרה · וכך מוכח במתניתין דמסכת מדות שלא היו משערי העזרה ע"כ י"ל דמקום אבטינס היה מד' פנות העזרה דהרי היא בכלל ד' על ד' פנותיה מבחוץ ויכול להיות שבית אבטינס היה עומד לפנים מחומת העזרה וזה המקום שהיו הכהנים שומרים בו היה עשוי מבחוץ לאמתו כנגד בית אבטינס קרי להו מקום בית אבטינס אבל בית אבטינס עצמו לא הי' צריך שומרים דהא תנן שמבחוץ היו שומרים בעבור זה משום דאין ישיבה בעזרה ואין צריך לפרש כמו שכתבתי למעלה שבית אבטינס היו שומרים ואע"ג דאי היכא דלא אפשר מותר אלא מבחוץ לבית אבטינס היו שומרים והאי דקרי להו בית אבטינס משום דכנגד בית אבטינס הוה קאי · אבל בית המוקד וודאי משמע שהיו שומרים שם התס'(ח) מאי א"ל דמהאי טעמא לא חיישינן לישיבה משום דא"א בענין אחר וכל היכי דלא אפשר שפיר דמי מיהא אעפ"י שפרשתי שבית אבטינס באחד פנות העזרה בקרן מזרחית צפונית או דרומית איכא למימר דלאו דוקא וממש בקרן תוה קיימי והכי מוכח בפ"ק דמסכת יומא דהוה מספקא ליה לתלמודא הפתחא היכי הוה קיימי לשכת פרהדרין ולשכת בית אבטינס אחת מהם בצפון

ח) צ"ל וכתם והאי איכא למימר דמהאי טעמא וכו' ·

[illegible]

הגהות הב"ח (א) גמ' ומשמונים ושתים ריבוא נערות נעשית : (ב) מפרש ד"ה ושלש מאות וכו' לפי מה שפירשתי א"ש כל סדר : (ג) ד"ה בשלמא וכו' פי' לפי שיש בו מוח וכו' כשיתחכם לשנים יזחק את המוח :